

Predmetnú sťažnosť zasielam na vyšetrenie a overenie v nej uvedených údajov.

Ak pozorovanie poukazuje na výčiny členov Hlinkovej gardy, po dohode s miestnym veliteľstvom pôsobte k tomu, aby bezodkladne bolo zjednané mierne ovzdušie v záujme ochrany života, zdravia, a majetku miestného obyvateľstva židovského vierovyznania až do zákazu tej úpravy židovskej otázky.

Z vieryhodných.

Dôverne bolo mi oznámené, že ide o organizovanú akciu, prevádzanú spisovateľom Jánom Bílikom Záhorským, býv. tajomníkom fašistickej strany, tiež jeho a členami komunistickej strany a títo sú vyprovokovaní slovenským hlasateľom viedenského rozhlasu.

Aby v niektorej oblasti tamojšieho správneho obvodu nebolo treba prikročiť eventuelne i k vydaniu ďalších mimoriadnych opatrení na základe čl. 3 zák. č. 125/1927 Sb. z. a nar. upravte jak okresné četnícke veliteľstvo tak aj miestnú políciu, aby rušenie verejného pokoja rozhodným ich postupom proti vinnikom bolo úplne potlačené.

Prevádzanie všetkých už vydaných predpisov, ktorých cieľom je udržanie verejného poriadku treba zosťriť.

Žiadam, aby v učenom opatrení bola podaná sem podrobná zpráva.

Brat. 2. II. 1939

(nečitateľný podpis)

SNA, fond Úrad predsedníctva vlády, kartón 35, 645/39.

Dokument 105

Hlásenie Četníckej stanice v Trnave Okresnému úradu v Trnave z 24. 2. 1939, ktoré potvrdzuje sťažnosť židovských náboženských obcí v Trnave.

Četnícka stanica Trnava, okres Trnava

Čís. jedn. 103/39 dov.

Trnava, 24. február 1939.

Vec: Mesto Trnava – rušenie verejného pokoja.

Odpoveď k čís. jedn. 284/39 prez.

zo dňa 14. februára 1939.

Prílohy. 3 a obálka.

Okresný úrad Trnava.

Oznamuje, že sťažnosť príslušníkov židovského vierovyznania v Trnave zakladá sa v podstate na pravde.

Výtržnosti proti príslušníkom židovskej národnosti vyvrcholili koncom mesiaca januára a začiatkom mesiaca februára do tej miery, že boli napádaní jednotliví židia v postranných uliciach skupinami mladých mužov, ktorí ich ztýrali a aj inak ohrozovali na zdraví, prípadne aj na majetku. Opakovalo sa aj mnoho prípadov, že takíto mladíci, skrývali sa do vchodov jednotlivých budov, odkiaľ potom pomocou praku vrhali kamene do židovských okien a obchodných výkladov. Takýmto počínaním bolo rozbité väčšie množstvo jak okien, tak aj výkladov, a spôsobená bola dosť značná škoda majetková.

Mnohé prípady takýchto počínov neoznamovali židia bezpečnostným orgánom len z obavy, aby neboli ďalej napádaní, prípadne ohrožovaní a znášali to aj v takých prípadoch, kde priamo páchatel'ov poznali, nechtiac ich vyzradiť ani pri vyšetrovaní len z obavy pred pomstou.

Nakoľko tieto prípady stupňovali sa do takej miery, že sa už vo väčšej miere rušil tým verejný poriadok, zasiahlo do vecí miestne četníctvo na príkaz okresného úradu, lebo aj dozor vykonávaný HG. nemal žiadneho účinku na udržanie poriadku, ačkoľvek táto stráž bola k tomuto účelu povolaná.

V mnohých prípadoch zdálo sa byť mysliteľné, že počiny nezodpovedných mladíkov, zaujatých proti židom a vyprovokovaných k nepredloženým činom hlavne slovenským hlasateľom viedenského rozhlasu a tiež aj v nemalej miere býv. fašistickým tajomníkom Jánom Bílikom Záhorským⁸ z Trnavy, príslušníci HG. trpia a že pravých pachateľov a rušiteľov poriadku skrývajú aj tam, kde ich boli pri čine videli, alebo poznali.

Pátranie četníctva po rušiteľoch poriadku bolo sťažené jednak tým, že jak obecensť, tak aj miestny členovia strážnych sborov nesnažili sa byť četníctvu nápomocní, ba konečne staly sa aj také prípady, že jednotliví členovia verejnej služby, neprezradili rušiteľov poriadku, ačkoľvek sa stalo, že ich pri samom počínaní pristihli a aj poznali. Napriek tomu podarilo sa četníctvu zistiť ako jedných z páchatel'ov Jána Belku, Viktora Holinku, Štefana Klču a opätovne Viktora Holinku z Trnavy, ktorí boli po zistení, udaní okresnému súdu v Trnave pre omedzovanie osobnej slobody. Okrem týchto bol tunajšou stanicou pre vydieračstvo židovských príslušníkov zatknutý Rudolf Held z Trnavy a dodaný do väzby okresného súdu v Trnave.

Po tomto zákroku boli jednotlivé činy omedzené do tej miery, že sa v poslednom čase takmer už ani neopakujú a keď sa tak stane, je to vo veľmi zriedkavých prípadoch a len ojedinele s postranných a odľahlých miestach. Nateraz neprichádzajú totiž žiadne sťažnosti v tomto smere a keď sa tak stane, sú to ponajviac len osobné potýčky.

⁸ Správne Jozefom Bílikom (Záhorským).

Tunajšia stanica čelí prípadom rušenia poriadku všetkými prostriedkami a možno konštatovať, že sa rušivé počiny omedzily na malé a veľmi zriedkavé prípady a preto sa dá očakávať, že takéto rušenia poriadku prestanú v dohľadnom čase, keď snád' viedenský hlasateľ nebude ešte viac k útokom na židov nabádať.

Tiež zodpovedá pravdou, že príslušníci trnavského obyvateľstva chodili svojho času po obchodoch v malých skupinách, namnoho v uniforme HG a predávali židovským obchodníkom plagátky z nápisom „Židovský obchod“. Tieto plagáty, predávali sa po 10 k. Keď ale v niektorom obchode boli odmietnutí, pohrozili obchodníkovi, že mu zavrú obchod, alebo odmietnutý plagát vyvesia proti jeho vôli. Z toho dôvodu väčšina židovských obchodníkov, kúpilo tieto plagáty, ale len malá čiast' ich vyvesila do svojich výkladov. Na mnohé dotazy, z jakého príkazu to majú kupovať, bolo im (židom) povedané, že je to na rozkaz veliteľa HG Dra. Šurana. Takéto plagáty, boli predávané aj obchodníkom kresťanským, ktorí ich tiež odobierali za 5 k. Jeden kus s nápisom: Kresťanský obchod“

Veliteľ stanice:
(nečitateľný podpis)

SNA, fond Úrad predsedníctva vlády, kartón 35, 645/39.

Dokument 106

Udanie a vypočúvanie Jozefa Bílika Četnickou stanicou v Trnave 24. 2. 1939.

Četnícka stanica Trnava, okres Trnava.

Čís.jedn.1711/39.

Vec: BÍLIK Jozef zo Senice n/Myj.
rušenie obecného mieru.

U D A N I E .

Jozef Bílik je 26. 8. 1909 v Senici nad Myjavou, okr. dtto narodený a príslušný, četnícka stanica a matričný úrad v Senici, syn Zigmunda a Márie rod. Lackovičovej, bytom v Trnava-Hornopotočná ul. čís. 27, slobodný, súkromník, vojakom nebol, čítať a písať vie, rímsko katolík, národnosti slovenskej, neživí nikoho, nemajetný, žije z výťažku vlastným nákladom vydaných kníh a brožúr protižidovského obsahu, trestaný dosiaľ nebol, bol oznámený tunajšou stanicou pod čís. j. 3924/38 z 29. 4. 1938 pre rozširovanie zakázaných brožúr, pod čís. jedn. 6111/38 z 12. 7. 1938 pre priestupok o organizácii politickej spravy okresnému úradu v Trnave, potom pod čís. jedn. 6265/37 z 20. 8. 1937 pre rozširovanie zakázaných kníh okresnému súdu